

БИЛАНС НА СОСТОЈБА
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА)
на ден 31 декември 2012

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	АКТИВА:				
1.	A. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (002+009+020+021+031)	001		14.379.821.028	11.986.278.914
2.	I. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (003+004+005+006+007+008)	002		2.117.923.899	2.645.297.191
3.	Издатоци за развој	003			
4.	Концесии, патенти, лиценци, заштитни знаци и слични права	004	7	2.018.871.258	2.617.457.155
5.	Гудвил	005			
6.	Аванси за набавка на нематеријални средства	006			
7.	Нематеријални средства во подготовка	007		99.052.641	27.840.036
8.	Останати нематеријални средства	008			
9.	II. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (010+013+014+015+016+017+018+019)	009		11.851.693.674	8.956.652.951
10.	Недвижности (011+012)	010		4.331.741.563	2.151.307.461
10.a.	Земјиште	011	8	25.175.547	24.494.595
10.б.	Градежни објекти	012	8	4.306.566.016	2.126.812.866
11.	Постројки и опрема	013	8	5.157.243.762	4.721.526.385
12.	Транспортни средства	014	8	317.601.577	300.604.171
13.	Алат, погонски и канцелариски инвентар и мебел	015	8	1.128.351.010	1.142.072.188
14.	Биолошки средства	016			
15.	Аванси за набавка на материјални средства	017		22.925.017	52.385.375
16.	Материјални средства во подготовка	018	8	893.830.745	588.757.371
17.	Останати материјални средства	019			
18.	III. ВОЖУВАЊЕ ВО НЕДВИЖНОСТИ	020			
19.	IV. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (022+023+024+025+026+030)	021		167.149.338	171.215.896
20.	Вложување во подружници	022			
21.	Вложувања во придружени друштва и учества во заеднички вложувања	023			
22.	Побарувања по дадени долгорочни заеми на поврзани друштва	024			
23.	Побарувања по дадени долгорочни заеми	025		115.708.925	116.521.230
24.	Вложувања во долгорочни хартии од вредност (027+028+029)	026		50.828.089	54.082.342
24.a.	Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	027			
24.б.	Вложувања во хартии од вредност кои се расположиви за продажба	028			
24.в.	Вложувања во хартии од вредност според објективната вредност преку добивката или загубата	029		50.828.089	54.082.342
25.	Останати долгорочни финансиски средства	030		612.324	612.324
26.	V. ДОЛГОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (032+033+034)	031		243.054.117	213.112.876
27.	Побарувања од поврзани друштва	032			
28.	Побарувања од купувачи	033	9	243.054.117	211.339.018
29.	Останати догорочни побарувања	034			1.773.858
30.	VI. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА	035			
31.	Б. ТЕКОВНИ СРЕДСТВА (037+045+052+059)	036		9.902.835.288	12.584.216.815
32.	I. ЗАЛИХИ (038+039+040+041+042+043)	037		423.025.330	577.887.009
33.	Залихи на суровини и материјали	038		141.987.328	143.510.579
34.	Залихи на резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	039		17.039.034	29.676.479
35.	Залиха на недовршени производи и полупроизводи	040			
36.	Залиха на готови производи	041			
37.	Залиха на трговски стоки	042		263.998.968	404.699.951
38.	Залиха на биолошки средства	043			
39.	II. СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУГУВАЊЕ) НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	044		34.299.510	646.723.660
40.	III. КРАТКОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (046+047+048+049+050+051)	045		2.685.518.398	2.986.730.361
41.	Побарувања од поврзани друштва	046	16	460.052.248	346.800.304
42.	Побарувања од купувачи	047	9	2.102.010.223	2.423.009.749
43.	Побарувања за дадени аванси на добавувачи	048		56.442.433	115.661.030
44.	Побарувања од државата по основ на даноци, придонеси, царина, акцизи и за останати давачки кон државата (претплати)	049		26.268.463	71.820.240
45.	Побарувања од вработени	050		26.865.612	28.837.048
46.	Останати краткорочни побарувања	051		13.879.419	601.990
47.	IV. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (053+056+057+058)	052		6.369.057.983	7.943.759.788
48.	Вложувања во хартии од вредност (054+055)	053			
48.a.	Вложувања кои се чуваат до доспевања	054			
48.б.	Вложувања според објективната вредност преку добивката или загубата	055			
49.	Побарувања по дадени заеми на поврзани друштва	056			
50.	Побарувања по дадени заеми	057			
51.	Останати краткорочни финансиски средства	058		6.369.057.983	7.943.759.788
52.	V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (060+061)	059		425.233.577	1.075.839.657
52.a.	Парични средства	060	10	152.157.166	124.017.105
52.б.	Парични еквиваленти	061		273.076.411	951.822.552
53.	VI. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ (АВР)	062		382.432.568	282.234.656
54.	ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+035+036+044+062)	063		24.699.388.394	25.499.454.045
55.	В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	064		53.924.540	48.964.358

БИЛАНС НА СОСТОЈБА
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА)
на ден 31 декември 2012

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	ПАСИВА:				
56.	А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (066+067-068-069+070+071+075-076+077-078)	065		20.188.900.386	21.601.012.012
57.	I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	066	11	9.583.887.733	9.583.887.733
58.	II. ПРЕМИИ НА ЕМИТИРАНИ АКЦИИ	067		540.659.375	540.659.375
59.	III. СОПСТВЕНИ АКЦИИ (-)	068	11	3.738.357.351	3.738.357.351
60.	IV. ЗАПИШАН, НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ (-)	069			
61.	V. РЕВАЛОРИЗАЦИСКА РЕЗЕРВА И РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕ НА КОМПОНЕНТИ НА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	070		873.088.592	2.294.516.237
62.	VI. РЕЗЕРВИ (072+073+074)	071		2.497.359.023	2.497.359.023
63.	Законски резерви	072		2.475.068.067	2.475.068.067
64.	Статутарни резерви	073			
65.	Останати резерви	074		22.290.956	22.290.956
66.	VII. АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА	075		5.680.817.724	4.646.837.451
67.	VIII. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА (-)	076			
68.	IX. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	077		4.751.445.290	5.776.109.544
69.	X. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	078			
70.	XI. ГЛАВНИНА НА СОПСТВЕНИЦИТЕ НА МАТИЧНОТО ДРУШТВО	079			
71.	XII. НЕКОНТРОЛИРАНО УЧЕСТВО	080			
72.	Б. ОБВРСКИ (082+085+095)	081		2.634.900.979	2.221.835.981
73.	I. ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И ТРОШОЦИ (083+084)	082		113.821.173	369.583.324
74.	Резервирања за пензии, отпремнини и слични обврски кон вработените	083		39.174.696	33.720.907
75.	Останати долгорочни резервирања за ризици и трошоци	084		74.646.477	335.862.417
76.	II. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 086 до 093)	085		648.844.623	
77.	Обврски спрема поврзани друштва	086			
78.	Обврски спрема добавувачи	087		648.844.623	
79.	Обврски за аванси, депозити и кауции	088			
80.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	089			
81.	Обврски по заеми и кредити	090			
82.	Обврски по хартии од вредност	091			
83.	Останати финансиски обврски	092			
84.	Останати долгорочни обврски	093			
85.	III. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	094			
86.	IV. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 096 до 108)	095		1.872.235.183	1.852.252.657
87.	Обврски спрема поврзани друштва	096	16	230.402.207	189.978.231
88.	Обврски спрема добавувачи	097	12	1.377.013.029	1.323.611.933
89.	Обврски за аванси, депозити и кауции	098		56.562.003	54.600.081
90.	Обврски за даноци и придонеси на плата и на надомести на плата	099			1.034.406
91.	Обврски кон вработени	100		1.427.546	3.329.101
92.	Тековни даночни обврски	101		74.290.528	140.223.133
93.	Краткорочни резервирања за ризици и трошоци	102		123.528.615	132.348.499
94.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	103			
95.	Обврски по заеми и кредити	104			
96.	Обврски по хартии од вредност	105			
97.	Обврски по основ на учество во резултатот	106		1.730.766	1.528.911
98.	Останати финансиски обврски	107			
99.	Останати краткорочни обврски	108		7.280.489	5.598.362
100.	V. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ НА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	109		1.875.587.029	1.676.606.052
101.	VI. ОБВРСКИ ПО ОСНОВ НА НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУГУВАЊЕ) КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	110			
102.	ВКУПНА ПАСИВА: ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (065+081+094+109+110)	111		24.699.388.394	25.499.454.045
103.	В. ВОНБАЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	112		53.924.540	48.964.358

БИЛАНС НА УСПЕХ
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ДОБИВКА ИЛИ ЗАГУБА)
за периодот од 01.01 до 31.12.2012

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	I. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+203+206)	201		14.860.261.082	15.784.589.770
2.	Приходи од продажба	202	13	13.620.141.331	15.134.657.677
3.	Останати приходи	203	14	1.240.119.751	531.412.683
4.	Промена на вредноста на залихите на готовите производи и недовршеното производство	xxx			
4.a.	Залихи на готовите производи и недовршеното производство на почетокот на годината	204			
4.б.	Залихи на готовите производи и недовршеното производство на крајот на годината	205			
5.	Капитализирано сопствено производство и услуги	206			118.519.410
6.	II. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (208+209+210+211+212+213+218+219+220+221+222)	207		10.278.242.031	10.200.838.481
7.	Трошоци за сировини и други материјали	208		387.021.142	374.028.719
8.	Набавна вредност на продадени стоки	209		1.277.378.889	1.390.157.318
9.	Набавна вредност на продадени материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	210			
10.	Услуги со карактер на материјални трошоци	211	15	2.942.619.935	2.900.721.551
11.	Останати трошоци од работењето	212	15	1.240.367.362	1.140.468.235
12.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	213		1.547.726.866	1.675.382.397
12.a.	Плати и надоместоци на плата (нето)	214		882.751.708	886.490.089
12.б.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плати	215		81.426.412	82.260.513
12.в.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	216		330.315.763	320.086.585
12.г.	Останати трошоци за вработените	217		253.232.983	386.545.210
13.	Амортизација на материјалните и нематеријалните средства	218		2.443.235.171	2.456.947.857
14.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на нетековни средства	219			
15.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на тековни средства	220	15	53.444.321	194.886.176
16.	Резевирања за ризици и трошоци	221		18.786.778	20.292.598
17.	Останати расходи од работењето	222	15	367.661.567	47.953.630
18.	III. ФИНАНСИСКИ ПРИХОДИ (224+229+230+231+232+233)	223		268.101.273	322.425.002
19.	Финансиски приходи од односи со поврзани друштва (225+226+227+228)	224			3.958.586
19.a.	Приходи од вложувања во поврзани друштва	225			
19.б.	Приходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	226			
19.в.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	227			3.958.586
19.г.	Останати финансиски приходи од работење со поврзани друштва	228			
20.	Приходи од вложувања во неповрзани друштва	229		3.284.520	3.281.933
21.	Приходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	230		264.816.753	278.088.104
22.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	231			37.096.379
23.	Нереализирани добивки (приходи) од финансиски средства	232			
24.	Останати финансиски приходи	233			
25.	IV. ФИНАНСИСКИ РАСХОДИ (235+239+240+241+242+243)	234		72.409.009	92.917.954
26.	Финансиски расходи од односи со поврзани друштва (236+237+238)	235			4.674.597
26.a.	Расходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	236			
26.б.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	237			4.674.597
26.в.	Останати финансиски расходи од работење со поврзани друштва	238			
27.	Расходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	239		65.647.998	45.482.121
28.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	240		3.506.758	31.718.225
29.	Нереализирани загуби (расходи) од финансиски средства	241		3.254.253	11.043.011
30.	Вредносно усогласување на финансиски средства и вложувања	242			
31.	Останати финансиски расходи	243			
32.	Удел во добивката на придружените друштва	244			
33.	Удел во загубата на придружените друштва	245			
34.	Добивка од редовно работење (201+223+244) - (204+205+207+234+245)	246		4.777.711.315	5.813.258.337
35.	Загуба од редовното работење (204+205+207+234+245) - (201+223+244)	247			
36.	Нето добивка од прекинато работење	248			
37.	Нето загуба од прекинато работење	249			
38.	Добивка пред оданочување (246+248) или (246-249)	250		4.777.711.315	5.813.258.337
39.	Загуба пред оданочување (247+249) или (247-248)	251			
40.	Данок на добивка	252		26.266.025	37.148.793
41.	Одложени даночни приходи	253			
42.	Одложени даночни расходи	254			
43.	НЕТО ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (250-252+253-254)	255		4.751.445.290	5.776.109.544
44.	НЕТО ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (251+252-253+254)	256			
45.	Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	257		1.655	1.670
46.	Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	258		12	12
47.	ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОДОТ	259		4.751.445.290	5.776.109.544
47.a.	Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	260		2.692.485.754	3.275.054.111
47.б.	Добивка која им припаѓа на неконтролираното учество	261		2.058.959.536	2.501.055.433
47.в.	Загуба која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	262			
47.г.	Загуба која им припаѓа на неконтролираното учество	263			
48.	ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	264		55	67
48.a.	Вкупна основна заработувачка по акција	265		55	67
48.б.	Вкупна разводнета заработувачка по акција	266			
48.в.	Основна заработувачка по акција по прекинато работење	267			
48.г.	Разводнета заработувачка по акција по прекинато работење	268			

ИЗВЕШТАЈ ЗА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА
за периодот од 01.01 до 31.12 2012

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	Добивка за годината	269		4.751.445.290	5.776.109.544
2.	Загуба за годината	270			
3.	Останата сеопфатна добивка (273+275+277+279+281+283) - (274+276+278+280+282+284)	271			
4.	Останата сеопфатна загуба (274+276+278+280+282+284) - (273+275+277+279+281+283)	272			
5.	Добивки кои произлегуваат од преведување од странско работење	273			
6.	Загуби кои произлегуваат од преведување од странско работење	274			
7.	Добивки од повторно мерење на финансиски средства расположливи за продажба	275			
8.	Загуби од повторно мерење на финансиски средства расположливи за продажба	276			
9.	Ефективен дел од добивки од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	277			
10.	Ефективен дел од загуби од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	278			
11.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (+)	279			
12.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (-)	280			
13.	Актуарски добивки на дефинирани планови за користи на вработените	281			
14.	Актуарски загуби на дефинирани планови за користи на вработените	282			
15.	Удел во останата сеопфатна добивка на придружени друштва (само за потреби на консолидација)	283			
16.	Удел во останата сеопфатна загуба на придружени друштва (само за потреби на консолидација)	284			
17.	Данок на добивка на компоненти на останата сеопфатна добивка	285			
18.	Нето останата сеопфатна добивка (271-285)	286		4.751.445.290	5.776.109.544
19.	Нето останата сеопфатна загуба (285-271) или (272+285)	287			
20.	Вкупна сеопфатна добивка за годината (269+286) или (286-270)	288		4.751.445.290	5.776.109.544
20.а.	Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	289		2.692.485.754	3.275.054.111
20.б.	Сеопфатна добивка која припаѓа на неконтролираното учество	290		2.058.959.536	2.501.055.433
21.	Вкупна сеопфатна загуба за годината (270+287) или (270-286) или (287-269)	291			
21.а.	Сеопфатна загуба која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	292			
21.б.	Сеопфатна загуба која припаѓа на неконтролираното учество	293			

Македонски Телеком АД - Скопје

Објаснувачки белешки кон
консолидираната годишна сметка
за годината којашто завршува на
31 декември 2012 година

Белешки кон консолидираната годишна сметка

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие белешки се однесуваат на групацијата на Македонски Телеком АД - Скопје, која ги вклучува Македонски Телеком АД – Скопје, Т-Мобиле Македонија АД Скопје и фондацијата е-Македонија – Скопје (во понатамошниот текст: „Групацијата“).

Македонски Телеком, АД – Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во доброволна ликвидација, во сопственост на Маѓар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Акционерската структура на Друштвото на 31 декември 2012 година е прикажана подолу:

Акционери на Македонски Телеком АД – Скопје	Број на акции	%
АД Каменимост Комуникации, во ликвидација	48.877.780	51,00
Влада на Република Македонија	33.364.875	34,81
Друштвото (сопствени акции)	9.583.878	10,00
Меѓународна финансиска корпорација (IFC)	1.796.980	1,88
Останати акционери	2.215.268	2,31
	<u>95.838.781</u>	<u>100,00</u>

Подружниците на Друштвото и учеството во сопственоста се прикажани подолу:

	Земја каде е инкорпорирана	Учество во сопственост
Т-Мобиле Македонија АД Скопје	Македонија	100%
Фондација е-Македонија	Македонија	100%

Друштвото е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на фиксната телефонија, додека Т-Мобиле Македонија АД (во понатамошниот текст: „Подружницата“) е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на мобилната телефонија во Македонија. е-Македонија е фондација, основана за цели на поддршка на примената и развојот на информациона технологија во Македонија.

Работењето на телекомуникацискиот сектор во Република Македонија е регулирано со Законот за електронски комуникации („ЗЕК“) донесен во март 2005 година. Според ЗЕК, Друштвото е определено како оператор со Значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на пазарот на фиксни телекомуникациски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот за пристап на мрежи за пренос на податоци и закуп на линии.

Во текот на 2012 година, имаше неколку измени во ЗЕК, исто така поголемиот дел од постојните Правилници беа имплементирани или изменети и дополнети од страна на Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“): регулирање на малопродажни цени; технички, употребни и други услови за одредени типови на електронски комуникациски мрежи и инфраструктура, придружни инфраструктурни капацитети и средства; утврдување на метод на пресметување на годишниот надомест за користење на број; доделување на броеви и серија на броеви од планот за нумерација; општи услови; SMS пораки со културни содржини; SMS за образование (училиштен инфо); „подземно каблирање“; локален битстрим пристап; големопродажни изнајмени линии; минимален пакет на изнајмени линии.

Неколку подзаконски акти беа донесени или изменети во третиот квартал на 2012 година поврзани со обезбедување на бесплатни SMS пораки за промоција на националното и културно наследство на релевантен државен орган; општи услови и услови за користење на услугите од електронските комуникации; контрола и мерење на квалитетот на параметрите на услугите од Агенцијата. Досега, не постојат никакви активности со државните органи во врска со обезбедување на бесплатни SMS пораки за промоција на националното и културно наследство и соодветно нема влијание на овие финансиски извештаи.

Во декември 2012 година Агенцијата објави почеток на нов круг анализи на големопродажните пазари: 4 – Услуги за оригинарање на повик; 5 – терминација на повик; 6 – транзитирање на повик во јавни телефонски мрежи на фиксни локации. Конечниот документ се очекува да биде објавен во првиот квартал на 2013 година.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

На 5 април 2012 година Агенцијата ја објави општа Регулативна стратегија за наредниот период од пет години (2012-2016). Официјалниот документ е „Петгодишна регулативна стратегија на АЕК“. Главните фокуси на стратегијата се следните: унапредување на регулирањето на големопродажните и малопродажните услуги, воведување на методологија на трошоци базирани на pure LRIC (само на Долгорочни инкрементални трошоци) за фиксни и мобилни говорни услуги, SMS и сл., Пристап од следната генерација („NGA“) и регулирање на FTTH (оптика до домот) во согласност со препораката за NGA, и прераспоредување и доделување на фреквенции за 4G услуги.

Домашниот пазар на електронски комуникации е високо конкурентен со тренд на намалување на цените како за фиксни и така и за мобилни услуги. Со измените на Правилникот за регулирање на малопродажбата, Агенцијата го утврди начинот и постапката за регулирање на малопродажните цени за фиксни говорни телефонски мрежи и услуги на операторот со значителна пазарна моќ на релевантните малопродажни пазари. Ex-ante регулацијата на малопродажбата се заснова на методологијата на ценовно истиснување.

Овие активности резултираа со намалување на цените на некои на големопродажни и малопродажни услуги на Друштвото. На страна на малопродажбата, стандардната месечна претплата за деловните претплатници беше намалена (на исто ниво со приватните корисници). На страна на големопродажбата, имаше промени во надоместоците за интерконекција (терминација и оригинирање), ULL, битстрим пристап и големопродажба на линии за изнајмување (WLR).

Друштвото има обврска за цена базирана на трошоци за регулираните големопродажни услуги, користејќи ја методологијата на Долгорочно зголемување на трошоците ("LRIC"). Во август 2012 година Агенцијата ги објави нацрт резултатите од LRIC Bottom-up трошковниот модел развиен во рамки на Агенцијата за пресметување на цените за локален битстрим (базирани на трошоци) и за малопродажни и големопродажни изнајмени линии, кабелска канализација и неискористени оптички влакна и минимален пакет на изнајмени линии (базирани на трошоци). Како резултат, на 15 јануари 2013 година, Агенцијата донесе одлука за намалување на надоместоците и ја одобри изменетата Референтна понуда за обезбедување на физички пристап и користење на електронската комуникациска инфраструктура и придружните средства (кабелска канализација и неискористени оптички влакна). Новите надоместоци ќе бидат имплементирани од 1 февруари 2013 година.

Во согласност со PSTN миграцијата на мрежата на Друштвото, процес кој ќе трае до крајот на 2013 година, Агенцијата ги одобри предложените измени на Друштвото за големопродажните понуди (процеси, технички услови и цени) кои се применуваат од 1 јануари 2012 година.

Референтните понуди за големопродажни дигитални изнајмени линии ("WS DLL"), локален битстрим пристап и минимален пакет на изнајмени линии беа исто така одобрени од страна на Агенцијата и беа имплементирани нови променети методологии за пресметка на цените (во зависност од должината). Надоместоците за WS DLL и локален битстрим пристап се намалени од 1 декември 2012 година, а надоместоците за минимален пакет на изнајмени линии од 1 јануари 2013 година.

Врз основа на вториот круг извршени анализи на Пазарот 16 и LRIC моделот на трошоци, цената за терминирање на повик во јавна мобилна комуникациска мрежа („MTR“) беше дефинирана со рамномерно намалување во временска рамка од четири години (до 2013 година). Почнувајќи од септември 2011 година, цената на националниот MTR беше намалена на 3,1 денари/мин и беше планирано намалувањето да продолжи секоја година за 0,1 денари/мин се до нивото од 2,9 денари/мин во септември 2013 година. Истовремено, Агенцијата ги регулираше MTR за ОНЕ и ВИП (ВИП беше назначен за оператор со ЗПМ на овој пазар во рамките на вториот круг анализи) со постепено намалување во рамките на транзициски период од четири години.

Во мај 2012 година Агенцијата ја ревидираше пресметката на MTR на сите три мобилни оператори и наложи нов транзициски период. Од 1 јуни 2012 година до 31 август 2013 година, MTR на Подружницата беа утврдени на 3,0 денари/мин., додека MTR на ОНЕ и ВИП оператор беа утврдени на 4,0 денари/мин. Симетрија на MTR на 1,2 денари/мин. пресметана со користење на Bottom-up LRIC+ ќе се применува од 1 септември 2013 година, а дополнително намалување на 0,9 денари/минута пресметано со користење на Bottom-up pure LRIC ќе се применува од 1 септември 2014 година.

Во октомври 2011 година, Агенцијата објави отворен повик за доставување на барања за добивање на лиценца за радиофреквенции за мобилни услуги во опсегот 790 – 862 MHz, како и 1800 MHz.

Во август 2012 година, беше објавен јавен тендер со јавно наддавање за едно одобрение за радиофреквенција од 2 x 10 MHz во опсегот 790 - 862 MHz (LTE) за јавни мобилни услуги. Бидејќи не беше исполнет минималниот број од два заинтересирани оператори за одржување на наддавањето, во септември 2012 година тендерот беше повторно

Белешки кон консолидираната годишна сметка

отворен во постапка без јавно наддавање. Крајниот рок за доставување на понудите беше 24 октомври 2012 година. Тендерот беше неуспешен бидејќи ниту еден постоен или нов оператор не достави понуда.

Исто така, во август 2012 година, беше објавен јавен тендер за радиофреквенции од 2 x 10 MHz на 1800 MHz (GSM, DCS и IMT-2000/UMTS) за јавни мобилни услуги и истиот беше затворен во септември 2012 година. ВИП Оператор го доби одобрието.

Во октомври 2012 година, Агенцијата побара промени на RIO на подружницата во насока на овозможување на завршување на транзитиран сообраќај во мрежата на подружницата. Оваа интервенција на Агенцијата беше направена во RIO на сите оператори со цел да се овозможи поголем простор за транзит на сообраќај.

Од август 2006 година, Друштвото има повеќе од 100 акционери како резултат на продажбата на дел од акциите во сопственост на Владата на Република Македонија преку аукциите организирани во текот на јуни 2006 година. Согласно Законот за хартии од вредност, со ова, Друштвото се квалификува како компанија со посебни обврски за известување кои главно се состојат од доставување на квартални, полугодишни и годишни финансиски информации до Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија.

Регистрирана адреса на Друштвото е Кеј, 13 Ноември бр.6, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени врз основа на часови на работа во 2012 година беше 1.655 (2011: 1.670).

Структурата на вработените на Групацијата според степен на образование на 31 декември 2012 година е прикажана подолу:

	%
Факултетско образование	46,50
Вишо образование	4,38
Средно образование со 4 години/специјалист	8,27
Средно образование со 4 години	35,75
Средно образование со 3 години	4,80
Основно образование	0,30
	100,00

1.2. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје (во ликвидација), мнозински сопственик на Друштвото), објави дека е спроведена истрага за одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком ги ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, и како што беше претходно обелоденето, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија, кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и Законот на САД за спречување на корумпирано однесување во странство („FCPA“). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД („МП“) и Комисијата за хартии од вредност на САД („КХВ“) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Дополнителни информации во врска со интерната истрага се содржани во финансиските извештаи на Друштвото за претходните години.

Во 2011 година, Маѓар Телеком склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Маѓар Телеком склучи двегодишен договор за одложено гонење („ДОГ“) со МП, според кој Маѓар Телеком беше обвинет за прекршување на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп и за две прекршувања на одредбите на FCPA што се однесуваат на водењето на деловните книги и евиденцијата. Во согласност со ДОГ, на 29 декември 2011 година, МП поднесе кривична информација („Информација“) во која овие обвиненија се изнесуваат до Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија. Маѓар Телеком се согласи да ги признае наводите на МП и да преземе одговорност за дејствијата согласно обвинението изнесено во Информацијата. Маѓар Телеком се сложи да плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари, да соработува со МП во идни истраги, да се воздржи од какви било прекршувања на сојузниот кривичен закон на САД, да продолжи да ја спроведува програмата за усогласеност и да поднесува извештај за програмата за усогласеност до МП на годишно ниво во текот на времетраењето на ДОГ. МП ќе ги отфрли обвиненијата по завршувањето на двегодишниот период, доколку Маѓар Телеком не го прекрши ДОГ.

На 29 декември 2011 година, КХВ поднесе Тужба („Тужба“) во Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк и предложи Конечна пресуда против Маѓар Телеком („Конечна пресуда“). Без да ги признае или да ги негира наводите во Тужбата, Маѓар Телеком се согласи кон поднесувањето на Тужбата и донесувањето на Конечна пресуда за решавање на истрагата на КХВ. Во Тужбата се наведени граѓански прекршувања на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп, водење на деловните книги и евиденција и за интерни контроли. Со Конечната пресуда, којашто беше одобрена од страна на Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк на 3 јануари 2012 година, на Маѓар Телеком му е изречена трајна забрана во однос на прекршувањето на овие одредби и се бара од Маѓар Телеком да плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата на тие средства за периодот пред донесувањето на пресудата.

Во конечните спогодби, МП и КХВ ги земале предвид пријавувањето на делото од страна на Маѓар Телеком, темелната интерна истрага, корективните мерки и соработката во истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком презема неколку корективни мерки за справување со прашањата што беа идентификувани во текот на овие истраги. Овие мерки вклучуваат чекори кои имаат за цел ревидирање и подобрување на интерните контроли на Маѓар Телеком, како и воспоставување на Програма за корпоративна усогласеност. Програмата за корпоративна усогласеност ја подобрува свесноста за политиките и процедурите за усогласеност на Маѓар Телеком по пат на обуки, работењето на телефонска линија за пријава на прекршоци, и мониторингот и комуникацијата со вработените и подружниците на Маѓар Телеком. Маѓар Телеком останува целосно посветен кон одговорно корпоративно однесување.

На 6 јануари 2012 година, Маѓар Телеком плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари во согласност со спогодбата со МП, а на 23 јануари 2012 година Маѓар Телеком плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата за периодот пред донесувањето на пресудата во согласност со спогодбата со КХВ, што изнесува вкупно 90,8 милиони американски долари коишто се платени во врска со спогодбите со МП и КХВ.

Погоре наведената спогодба од страна на Маѓар Телеком и поврзаната обврска не беа евидентирани во консолидираната годишна сметка на Групацијата. Овие износи беа одразени во консолидираните финансиски извештаи на Маѓар Телеком и не се одразени во консолидираната годишна сметка на Друштвото.

Според информациите што му беа доставени на Друштвото од страна на Маѓар Телеком АД на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, на Одборот на директори на Маѓар Телеком му достави „Извештај за Истрага до Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален извештај“).

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, во јануари 2010 година Претседателот на Одборот на директори на Друштвото побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и ги доставија Извештаите до Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и до Раководството на Друштвото и неговата подружница, соодветно. Како резултат, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на Раководството во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од МКД 248.379 илјади како потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, заклучно со 31 Декември 2009 што произлегува од трансакциите спроведени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај. Во 2010 година идентификуваниот износ во врска со потенцијалното даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, изнесуваше МКД 261.834 илјади од кои

Белешки кон консолидираната годишна сметка

МКД 227.972 илјади кои се однесуваа на Друштвото беа исплатени во 2010 година согласно извршна одлука, издадена од страна на Управата за јавни приходи. Во 2012 година износот од МКД 36.724 илјади поврзан со идентификуваното потенцијално даночно влијание, заедно со поврзаната казнена камата, во Подружницата беше платен врз основа на извршно решение издадено од Управата за јавни приходи. Исто така, вредноста на еден договор од МКД 105.147 илјади капитализирана во рамките на сопствените акции беше рекласификувана и депризнаена спроти Акумулирана добивка. Другите договори што се идентификувани во Финалниот извештај и извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата Подружница биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година).

Во мај 2008 година, Министерството за внатрешни работи („МВР“) на Република Македонија („РМ“) до Друштвото поднесе официјално писмено барање за информации и документација во однос на одредени плаќања за консултантски услуги и авансна дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во јуни 2008 година, Друштвото достави копии од побараните документи. Во истиот период, Т-Мобиле Македонија исто така доби слични барања за доставување на одредена документација до Министерството за внатрешни работи на РМ којашто беше уредно доставена.

Во октомври 2008 година, Истражниот судија од Основниот суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд) му издаде официјален писмен налог на Друштвото да предаде одредена оригинална документација. Подоцна, во октомври 2008 година, Друштвото официјално и лично ја предаде побараната документација. Од МВР беа доставени дополнителни писмени барања, при што Друштвото ја обезбеди побараната документација.

Врз основа на јавни информации достапни од 10 декември 2008 година имаме сознанија дека Одделот за организиран криминал при МВР ги предал досиејата на канцеларијата на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција со предлог да се покрене кривична постапка против Атила Сендреи (поранешен Главен извршен директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Ролф Плат (поранешен Главен финансиски директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Михаил Кефалојанис (поранешен член на Одборот на директори во Каменимост и поранешен член на одборот на директори во Телемакедонија) и Золтан Кишјухас (поранешен Главен извршен директор на Каменимост и поранешен неизвршен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје) поради основано сомнение за извршено кривично дело. За овие лица се предлага да бидат обвинети за „злоупотреба на службена должност и овластувања“ на нивните позиции во Македонски Телеком АД - Скопје преку склучување на договори за консултантски услуги во однос на коишто немало намера ниту пак потреба од какви било услуги за возврат.

Основниот суд Скопје 1 во Скопје, Истражен оддел за организиран криминал достави покана до Друштвото во врска со кривичните пријави против претходно наведените лица и побара изјава дали Друштвото претрпело какви било штети како резултат на наведените договори за консултантски услуги.

По неколку одложувања на судското рочиште за истражната постапка што се води при Основниот Суд Скопје 1 Скопје, на рочиштето одржано на 13 април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД – Скопје го презентираа ставот на Друштвото дека земајќи ја предвид тековната независна интерна истрага спроведувана од страна на White&Case, а одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото, прерано е да се најави каква било штета којашто би можела да биде причинета со спроведувањето на наведените договори или во врска со нив. На 11 мај 2010 година беше изведена експертиза и експерти од Министерството за правда на Република Македонија – Канцеларија за судска експертиза - Скопје, побара дополнителни документи од страна на Друштвото со цел да се подготви експертизата. Експертите побараа дополнителни информации во врска со одредени договори склучени во 2005 и 2006 година, и поврзаните фактури. На 1 ноември 2010 година Друштвото ги собра и достави бараните информации/документи до Канцеларија за судска експертиза.

На 14 март 2011 година, од Основниот суд Скопје 1 Друштвото доби примерок од документот “Наод и мислење”, од ноември 2010 година, издаден од Бирото за судско вештачење на Основниот суд Скопје 1 како резултат од вештачењето. Документот „Наод и мислење“ се однесува на и содржи заклучоци за пет договори склучени со Чаптекс и Космотелко во 2005 и 2006 година, а кои претходно биле разгледани од страна на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком. Во документот “Наод и мислење” се заклучува дека, врз основа на овие договори биле направени издатоци во износ од 3,975 милиони евра од страна на Друштвото и Каменимост кон Чаптекс “без доказ за извршени услуги”; соодветно, акционерите на Друштвото и Каменимост, пропорционално на нивниот акционерски удел, претрпеле штети во погоре наведениот вкупен износ како резултат на намалените средства за плаќање на дивиденда во 2005 и 2006 година.

Врз основа на јавно достапните информации имаме сознание дека јавниот обвинител во 2011 година поднел обвинителен акт против г-дин Сендреи, г-дин Кишјухас и г-дин Плат, но не и против г-дин Кефалојанис. Судското

Белешки кон консолидираната годишна сметка

рочиште се одржа на крајот на 2011 година, но беше одложено бидејќи судот не можеше да го обезбеди присуството на ниту еден од обвинетите. Друштвото, како оштетена страна во овој случај, нема добиено официјална судска покана за рочиштето.

Според прашањата поставени од страна на истражниот судија би можело да се заклучи дека јавниот обвинител го ослобува Друштвото како оштетена страна од дејствијата на обвинетите. Сепак, врз основа на содржината на налогот за вештачење издаден од истражниот судија, и врз база на вештачењето, може да се заклучи дека сега оштетени страни се акционерите на Друштвото (Каменимост АД Скопје, Република Македонија и малцинските акционери), а оттука и државниот буџет, бидејќи Република Македонија е акционер во Друштвото. Поради тоа, јавниот обвинител треба да појасни кој се смета за оштетена страна во овој конкретен случај, што е од големо значење за позицијата на Друштвото во оваа постапка и за неговите понатамошни активности. Во моментот нема никакви индикации дека Друштвото може да се смета за одговорно и да му се наложи да плати пенали или парични казни за кривичната постапка којашто е иницирана против поединците и соодветно Групацијата нема признаено резервирање.

На 23 февруари 2012 година Друштвото доби барање за документација од Управата за финансиска полиција на Министерството за финансии на РМ во врска со одреден договор за консултантски услуги и поврзаната документација, коишто беа доставени и до White & Case во текот на интерната истрага. Друштвото соодветно одговори на барањето.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, освен оние опишани погоре, од кои би можеле да заклучиме дека консолидираната годишна сметка може да биде неточна, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

2. ОСНОВА ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ НА ГОДИШНАТА СМЕТКА

Оваа консолидирана годишна сметка, во сите материјални износи е подготвена во согласност со Законот за трговски друштва (објавен во Службен весник на РМ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10 48/10, 24/11 и 166/12) и Правилникот за водење сметководство (објавен во Службен весник на РМ бр. 159/2009 и 164/2010), каде што беа објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), од МСФИ 1 до МСФИ 8, Меѓународните сметководствени стандарди (МСС) од МСС1 до МСС 41, Толкувањата на Комисијата за толкување на меѓународно финансиско известување (КТМФИ) од КТМФИ 1 до КТМФИ 17 и Толкувањата на Постојниот комитет за толкување ПКТ од ПКТ7 до ПКТ 32. МСФИ 9, МСФИ 10, МСФИ 11, МСФИ 12, МСФИ 13, КТМФИ 18, КТМФИ 19 и КТМФИ 20 не се вклучени во Правилникот за водење сметководство и не се применети од страна на Групацијата. МСФИ (вклучувајќи МСФИ1), беа првично објавени во Службен весник во 1997 година и оттогаш беа неколку пати ажурирани. Последното ажурирање беше во декември 2010 година.

Групацијата ги применува сите релевантни стандарди, измени и толкувања кои беа објавени во Службен весник.

Консолидираната годишна сметка е прикажана во македонски денари.

Изготвувањето на консолидираната годишна сметка подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во консолидираната годишна сметка и белешките поврзани со неа. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што оценките и претпоставките се значајни во однос на консолидираната годишна сметка се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на оваа консолидирана годишна сметка се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

3.1. Трансакции во странска валута

3.1.1. Функционална и презентациона валута

Консолидираната годишната сметка е прикажана во македонски денари кој е функционална и презентациона валута на Друштвото.

3.1.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на датумот на билансот на состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на билансот на состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во Билансот на успех (Финансиски приходи/расходи). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Групацијата се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2012 и 2011 година беа како што следи:

	2012	2011
	МКД	МКД
1 УСД	46,65	47,53
1 ЕУР	61,50	61,51

3.2. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор којшто предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку

Белешки кон консолидираната годишна сметка

добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

3.2.1. Финансиски средства

Групацијата ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при првичното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Групацијата презела обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите првично се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата првично се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во Билансот на успех.

На секој датум на билансот на состојба, Групацијата проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во Билансот на успех наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривација на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од Билансот на состојба. Добивките или загубите при депривирањето се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривација.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривација) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Групацијата ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното првично признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната објективна вредност во согласност со инвестиционата стратегија на Групацијата за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во Билансот на успех (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во Билансот на успех кога е воспоставено правото на Групацијата да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

- (б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во обртни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од билансот на состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити во банки
- побарувања од купувачите
- останати побарувања
- заеми на вработени
- побарувања и заеми на трети лица

Заемите и побарувањата првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од средства во благајна, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во Билансот на успех (Финансиски расходи).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка и намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Групацијата нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно оригиналните услови на побарувањето. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на првичното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во Билансот на успех (Расходи од работењето - Вредносно усогласување на тековни средства).

Политиката на Групацијата за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број од релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи и странските купувачи, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Во 2011 година Групацијата изврши детална анализа на портфолијата на купувачи, и во индивидуалното вреднување ги вклучи исто така и корисниците на интерконекциски услуги. Индивидуално вреднување исто така се врши во специјални околности.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се отпишува во Билансот на Успех (Вредносно усогласување на тековните средства) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно отпишани се признаваат како приход во Билансот на успех.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Вредноста на вратената загуба ќе биде признаена во Билансот на успех како намалување на Расходите од работењето (Вредносно усогласување на тековните средства).

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Заеми за вработени

Заемите за вработени првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените заеми и првичната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени бенефиции на вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените бенефиции на вработените се амортизираат како Останати трошоци за вработените во Билансот на успех, рамномерно за времетраењето на заемот.

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на билансот на состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде некое средство.

По првичното признавање, сите финансиски средства расположливи за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Групацијата е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во Извештајот за останата сеопфатна добивка. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во Билансот на успех, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Групацијата оценува на секој датум на билансот на состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по првичното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Извештајот за сеопфатна добивка во Билансот на успех и секоја останата разлика е исто така признаена во Билансот на успех (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени во Билансот на успех за капитални инструменти не се признаваат повторно преку Билансот на успех.

Доколку финансиските средства расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Извештајот за сеопфатна добивка во Билансот на успех (Финансиски приход).

3.2.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и пресметаните трошоци) првично се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Заради краткиот рок на доспевање, сегашната вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

Долгорочните финансиски обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

3.3. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучуваат трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат како Расходи од работењето (Вредносно усогласување на тековни средства).

3.4. Нетековни средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Групацијата, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониска од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во Билансот на успех (Амортизација) како загуба од оштетување.

3.5. Материјални средства

Материјалните средства се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 3.7).

Набавната вредност на материјалните средства се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и работи и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Првичната проценка на трошоците за демонирање и отстранување на средството како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37- Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Во 2011 година беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Групацијата ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици и инфраструктурата на фиксната телефонија во согласност со применливите закони во Република Македонија. Групацијата ги капитализира овие издатоци при нивното настанување. Издатоците што се капитализирани се вклучени во материјални средства (види белешка 8).

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Ставките на материјалните средства се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на основните индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната вредност или на најскорешната проценка и на акумулираната амортизација за нивната вредност да биде приближна на трошокот за нивна замена. Нето ефектот на ревалоризацијата на материјалните средства се евидентира во корист на ревалоризационата резерва. Последна ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Групацијата и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот

Белешки кон консолидираната годишна сметка

дел се отпишува. Сите останати издатоци за поправки и одржување се признаваат во Билансот на успех како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во Билансот за успех како Останати расходи од работењето.

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во Билансот на успех (Останати приходи/Останати расходи од работењето, соодветно).

Амортизацијата на материјалните средства се признава во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на материјалните средства. На материјалните средства не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на материјалните средства и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на материјалните средства (види белешка 8).

Проценетиот корисен век на материјалните средства е како што следи:

	2012	2011
	Години	Години
Згради	20-40	20-40
Надземни и кабелски линии	20-25	20-25
Телефонски централи	7-10	10
Базни станици	10	10
Компјутери	4	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	4-10
Возила	4-10	4-10
Останато	2-15	2-15

3.6. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Групацијата се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 3.7).

Ставките на нематеријалните средства се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната вредност или на најскорешната проценка и на акумулираната амортизација за нивната вредност да биде приближна на трошокот за нивна замена. Нето ефектот на ревалоризацијата на нематеријалните средства се евидентира во корист на ревалоризационата резерва. Последна ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат.

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2012	2011
	Години	Години
Софтвер и останати нематеријални средства	2-5	2-5
3G лиценца и 2G 1800 MHz лиценца	10	10

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно.

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на материјално и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

3.7. Оштетување на материјални и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат од оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units - CGUs).

Загубите од оштетување се признаваат во Билансот на успех (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

3.8. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Групацијата има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на билансот на состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаваат Билансот на успех (Резервирања за ризици и трошоци).

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

3.9. Акционерски капитал

Обичните акции, заедно со златната акција на Владата на РМ се класифицирани во акционерскиот капитал.

3.10. Сопствени акции

Кога Групацијата купува сопствени акции, износот кој е платен, кој ги вклучува и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите на Групацијата се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции се повторно издадени примениот надоместок (намален за било кои директно припишани променливи трошоци и поврзаниот ефект на данокот на добивка) се вклучува во капиталот кој се однесува на имателите на акции на Групацијата.

3.11. Законски резерви

Членките на Групацијата издвојуваат законска резерва која се формира по пат на издвојување од нето добивката. Оваа резерва се пресметува и издвојува како процент утврден со закон и не може да биде помал од 15% од добивката, се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на членките на Групацијата.

3.12. Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите резерви се однесуваат на материјални и нематеријалните средства и претставува кумулативен пораст на сегашната вредност користејќи ги официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на

Белешки кон консолидираната годишна сметка

индустриски производи на денот на ревалоризацијата. Последната ревалоризација на материјалните и нематеријалните средства беше извршена во 2000 година.

3.13. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 13), се прикажани намалени за ДДВ, попусти и по елиминацијата на продажбата внатре во Групацијата. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Групацијата и специфичните критериуми од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Групацијата и продажбата на производи.

На купувачите на Групацијата им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Групацијата, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од операторите на Групацијата. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот, и се признава во Одложен приход. При искористувањето (или истекувањето) на поените, одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата

3.13.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците типично вклучуваат продажба на опрема, претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Групацијата ги смета различните елементи на ваквите договори како поединечни приходи и го признава секој од овие приходи користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Групацијата признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поделените елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Групацијата им овозможува на клиентите теснопојасен и широкопојасен пристап до нејзината фиксна, мобилна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот. Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаени на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Групацијата, Групацијата ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Почнувајќи од 2011 година, како резултат на промените во локалното законодавство, Друштвото ги признава приходите од продажба на припејд картички при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (влезен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекциски) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во оваа консолидирана годишна сметка бидејќи Групацијата е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаени во периодот на користење на мрежата.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

3.13.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го превид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во Билансот на состојба како Побарувања од купувачи.

3.14. Бенефиции на вработените

3.14.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Групацијата во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Групацијата ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на Билансот на успех во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Групацијата и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Групацијата не работи со ниедна друга пензиска програма или план за пост пензиски бенефиции и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Групацијата има законска обврска да им исплати на вработените две просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање, за кои е призната соодветна обврска во консолидираната годишна сметка, мерена според сегашната вредност на две просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Покрај законската обврска Друштвото има договорна обврска да им исплати на вработените три просечни месечни плати во Република Македонија на датумот на нивното пензионирање според Колективниот договор меѓу Друштвото и Синдикатот на вработените во Друштвото. Според тоа, соодветна обврска за една дополнителна плата за вработените во Друштвото е призната во консолидираните финансиски извештаи мерена според сегашната вредност на една просечна месечна плата заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Групацијата нема обврска да обезбедува понатамошни бенефиции на тековните и поранешните работници.

3.14.2. Бонус планови

Групацијата признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги предвид финансиските и оперативните резултати. Групацијата признава резервирања кога е обврзана со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

3.14.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Групацијата ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Групацијата понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

3.15. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 15.

3.16. Данок од добивка

Друштвата не треба да плаќаат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) додека таа добивка да се распредели во форма на дивиденда или во други форми на распределување на добивката. Доколку се исплати дивиденда, треба да се плати 10% данок на добивка во моментот на исплата на дивидендата, без оглед дали во парична или во непарична форма, на странски нерезидентни правни лица, и странски и домашни физички лица. Дивидендите исплатени на резидентни правни лица се изземени од плаќање данок. Освен на распределбата на дивиденди, данок се плаќа и на неодбитните трошоците направени во таа фискална година, намалени за износот на даночното одобрување и други даночни олеснувања.

3.17. Наеми

3.17.1. Оперативен наем - Групацијата како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во материјалните средства во Билансот на состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

3.17.2. Оперативен наем - Групацијата како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во Билансот на успех на праволиниска основа за време на траење на наемот.

3.18. Заработувачка по акција

Заработувачка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

3.19. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во консолидираната годишна сметка на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Групацијата прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднувани и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на

Белешки кон консолидираната годишна сметка

проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Групацијата. Понатаму, поради тоа што корисниот век на материјалните и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во оценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. Пример, кога Групацијата би го намалило просечниот корисен век на материјалните и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за амортизација во приближен износ од МКД 271.470.575 (2011: МКД 273.035.822). Види белешка 7 и 8 за промените направени во корисниот век во годините за кои се известува.

Групацијата постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) базиран на широкопојасни услуги во мобилните комуникации како и поставување на оптички кабли. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Групацијата спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со старите платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постарите платформи вообичаено не треба да се скратува.

Во 2011 година Групацијата започна голем проект за модернизација на радио пристапната мрежа во подружницата. Групацијата спроведе ревизија на векот на траење на поединечните поврзани средства, која генерално резултираше со скратување на нивниот век на користење. Во 2012 година Групацијата спроведе ревизија на корисен век на ниво на средство кој произлезе од проектот на Друштвото за PSTN миграција, што генерално резултираше со скратување на нивниот корисен век.

4.2. Можни оштетувања на материјални и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи материјални и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Надоместувачката вредност се добива по пат на пресметка, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку оштетувањето е утврдено со методот на употребна вредност, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоци за продажба (ако може да се утврди), за да се утврди точниот износ на оштетувањето. Земајќи предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетеноста базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2011: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Групацијата во пресметката користи метод на објективна вредност намалена за трошоци за продажба. Дисконтната стапка која се користеше беше 9,46% (2011: 9,39%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување.

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за другите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 3.2.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2011 година, Групацијата изврши детална анализа на портфолиото на клиенти и во индивидуалното вреднување ги вклучи и корисниците на интерконекциски услуги. Покрај тоа, Групацијата ја анализираше и природата на деловното работење (приватни корисници, деловни корисници, фиксна и мобилна линија и сл.) како и ефикасноста на наплатата, што резултираше во промени во пресметките и помала исправка на побарувањата од купувачи и останати побарувања во 2011 година. Во 2012 година Групацијата спроведе детална анализа на групите на купувачи на коишто се применува групна проценка за оштетување, од којашто произлезе понатамошна сегментација на деловните корисници како и промена на соодветните стапки на исправка поради различно однесување на купувачите при плаќање, што резултираше со намалена исправка на побарувањата во 2012 година. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува,

Белешки кон консолидираната годишна сметка

тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки кои што се признаени досега (види белешка 6.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Групацијата ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Групацијата врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 3.8). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Групацијата користи внатрешни и надворешни правни совети.

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници. Агентите кои работат за Групацијата исто така трошат дел од нивните надоместоци за маркетинг на производите на Групацијата, додека определен дел од маркетинг трошоците на Групацијата треба да се сметаат како трошоци за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната или мобилната мрежа на Групацијата. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признати веднаш бидејќи не се точно деливи од другите маркетинг трошоци.

5. ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИИ НА ГРЕШКИ

Сметководствените политики се конзистентно употребувани во периодите прикажани во оваа консолидирана годишна сметка.

6. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

6.1. Финансиски фактори на ризик

Групацијата не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во Билансот на успех, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во Извештај за сеопфатна добивка. Во основа Групацијата е изложена на кредитен ризик поврзан со нејзините финансиски средства и од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на нејзините средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот на Друштвото.

6.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека објективната вредност или вредноста на идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Групацијата се во денари, функционалната валута на Групацијата и сите ентитети во рамките на Групацијата е денарот, и како резултат на тоа целта на Групацијата е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабилни на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијабилите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на билансот на состојба. Состојбите на датумот на известување вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на

Белешки кон консолидираната годишна сметка

состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи се ажурирани да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото и Групацијата е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за материјални и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Групацијата користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Групацијата управува со изложеноста на ризик од курсни стапки преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута .

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти изразени во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

Групацијата акумулираше повеќе готовина во ЕУР и УСД во споредба со нејзините обврски кон добавувачи во ЕУР и УСД. На 31 декември 2012 година, доколку МКД би било 1% (2011 година: 1%) послабо или посилено во споредба со ЕУР, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 40.462.572 (2011: МКД 59.179.445), соодветно. На 31 декември 2011 година, доколку МКД би бил 1% (2011 година: 1%) послаб или посилен во споредба со УСД, на нето основа добивката би била повисока или пониска за МКД 403.965 (2011: МКД 903.547), соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека објективната вредност или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Каматниот ризик и ризикот од приносот на инвестицијата се од секундарна важност споредено со сигурносните цели и целите за ликвидноста опишани погоре. Групацијата го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Групацијата со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик.

Групацијата нема каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Групацијата нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2012 година, Групацијата имаше депозити во износ од МКД 6.794.199.548 (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од МКД 67.941.995 на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2011 година, Групацијата има депозити во износ од МКД 9.019.550.719 (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од приближно МКД 90.195.507 на годишно ниво додека слични намалувања ќе предизвикаат исти намалувања во каматата која се добива.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Групацијата се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Групацијата, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијабилите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2012 година и 31 декември 2011 година Групацијата има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

На 31 декември 2012 година Групацијата има МКД 50.828.089 инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.165.618, а слично намалување би предизвикало исто таква загуба во Билансот на успех. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2011 година изнесува МКД 54.082.342, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.816.468, а слично намалување би предизвикало исто таква загуба во Билансот на успех.

6.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Групацијата е изложена на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Групацијата.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Во случај кога расположливите средства на Групацијата го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции спомнати погоре, финансиското инвестирање на расположливите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција.
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција.
- Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција. Во овој случај одредувањето на ограничувањата на соработниците по банки ќе бидат направени во согласност со CAEL методологијата (оцена на ризичните делови на банката – капитал, средства, добивка и ликвидност).

CAEL методологијата, во основа ги оценува финансиските показатели на банките кои се составен дел од четирите CAEL компоненти - Капитал, Средства, Добивка и Ликвидност. Крајната оценка на банките (на скала од 1 до 5) е поврзана со работењето и перформансите на банките за анализираниот период. Политика на Групацијата е да инвестира во банки чија конечна оценка варира во рамките на следниве 3 ранга:

A - Банки со оцена од 1,84 до 2,45 – инвестиции кои не надминуваат 80% од акционерскиот капитал на банката

Белешки кон консолидираната годишна сметка

В - Банки со оцена од 2,46 до 3,07 – инвестиции кои не надминуваат 70% од акционерскиот капитал на банката

С - Банки со оцена од 3,08 до 3,69 – инвестиции кои не надминуваат 60% од акционерскиот капитал на банката

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредибилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на оптужување, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Групацијата нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Групацијата обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитниот ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Билансот на успех. Последователно на тоа, Групацијата смета дека нејзината максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за исправката на вредноста признаена на денот на билансот на состојба.

Најголемата вредност на депозит во 2012 година е МКД 1.699.245.000 деноминирани во ЕУР 27.630.000 (2011: МКД 1.383.862.500). Дополнително Групацијата има депозити во 4 домашни банки (2011: 4 домашни банки).

6.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека ентитетот може да наиде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Групацијата нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио ќе остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Групацијата е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Групацијата вклучува предвидување на готовинските текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна на Секторот за управување со готовина.

6.2. Управување со капитални ризици

Целите на Групацијата при управување со капиталот е да се заштити способноста на Групацијата да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2012 година е МКД 17.169.563.519, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2011: МКД 17.686.513.154). Од овој износ МКД 9.583.887.733 (2011: МКД 9.583.887.733) претставуваат акционерски капитал, додека МКД 1.916.777.547 (2011: МКД 1.916.777.547) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 3.11). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 3.10 и 11.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните

Белешки кон консолидираната годишна сметка

законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно кој ги надминуваат законските резерви и резервите определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

6.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на консолидираната годишна сметка е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на Побарувањата по дадени долгорочни заеми, кои ги вклучуваат заемите на вработените, се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на билансот на состојба.

Обврските вклучени во Билансот на состојба, главно се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на билансот на состојба е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на долгорочните обврски се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек

7. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во денари	Софтвер	3G лиценца	Останати средства	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2011	6.898.797.227	736.649.281	186.911.885	49.347.019	7.871.705.412
Зголемувања	535.582.668	-	-	93.618.179	629.200.847
Намалување	(408.361.720)	-	-	-	(408.361.720)
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 8)	225.753.217	-	-	(115.125.162)	110.628.055
На 31 декември 2011	<u>7.251.771.392</u>	<u>736.649.281</u>	<u>186.911.885</u>	<u>27.840.036</u>	<u>8.203.172.594</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2011	4.861.612.393	115.343.329	186.276.206	-	5.163.231.928
Амортизација за годината	697.191.913	76.895.668	317.839	-	774.405.420
Намалување	(379.761.945)	-	-	-	(379.761.945)
На 31 декември 2011	<u>5.179.042.361</u>	<u>192.238.997</u>	<u>186.594.045</u>	<u>-</u>	<u>5.557.875.403</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2011	2.037.184.834	621.305.952	635.679	49.347.019	2.708.473.484
На 31 декември 2011	<u>2.072.729.031</u>	<u>544.410.284</u>	<u>317.840</u>	<u>27.840.036</u>	<u>2.645.297.191</u>

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Во денари	Софтвер	3G лиценца	Останати средства	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2012	7.251.771.392	736.649.281	186.911.885	27.840.036	8.203.172.594
Зголемувања	171.367.543	-	-	341.965.465	513.333.008
Намалувања	(1.662.936.710)	-	-	-	(1.662.936.710)
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 8)	363.369.461	-	-	(270.752.860)	92.616.601
На 31 декември 2012	<u>6.123.571.686</u>	<u>736.649.281</u>	<u>186.911.885</u>	<u>99.052.641</u>	<u>7.146.185.493</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2012	5.179.042.361	192.238.997	186.594.045	-	5.557.875.403
Амортизација за годината	781.437.279	76.895.668	317.840	-	858.650.787
Намалувања	(1.418.067.322)	-	-	-	(1.418.067.322)
Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 8)	29.802.726	-	-	-	29.802.726
На 31 декември 2012	<u>4.572.215.044</u>	<u>269.134.665</u>	<u>186.911.885</u>	<u>-</u>	<u>5.028.261.594</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2012	<u>2.072.729.031</u>	<u>544.410.284</u>	<u>317.840</u>	<u>27.840.036</u>	<u>2.645.297.191</u>
На 31 декември 2012	<u>1.551.356.642</u>	<u>467.514.616</u>	<u>-</u>	<u>99.052.641</u>	<u>2.117.923.899</u>

Ревизијата на корисниот век на нематеријалните средства во текот на 2012 година влијаеше на голем број средства, но главно на софтверот. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Групацјата.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во денари	2012	2013	2014	2015	После 2015
Зголемување/(намалување) на амортизацијата	24.823.540	(44.024.186)	27.226.486	29.486.714	(37.513.000)
	<u>24.823.540</u>	<u>(44.024.186)</u>	<u>27.226.486</u>	<u>29.486.714</u>	<u>(37.513.000)</u>

Белешки кон консолидираната годишна сметка

8. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во денари	Земјиште	Згради	Постројки и друга опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2011	23.504.833	4.969.620.075	35.058.281.713	1.067.135.549	41.118.542.170
Зголемувања	989.762	22.872.385	1.191.944.692	342.061.895	1.557.868.734
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 7)	-	6.770.042	703.041.976	(820.440.073)	(110.628.055)
Намалувања	-	(1.532.676)	(808.429.885)	-	(809.962.561)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(811.264.490)	(90.618.809)	-	(901.883.299)
На 31 декември 2011	24.494.595	4.186.465.336	36.054.219.687	588.757.371	40.853.936.989
Амортизација					
На 1 јануари 2011	-	1.979.071.375	29.343.031.455	-	31.322.102.830
Амортизација за годината	-	257.877.974	1.425.039.007	-	1.682.916.981
Намалувања	-	(1.523.963)	(789.182.939)	-	(790.706.902)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(175.772.916)	(88.870.580)	-	(264.643.496)
На 31 декември 2011	-	2.059.652.470	29.890.016.943	-	31.949.669.413
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2011	23.504.833	2.990.548.700	5.715.250.258	1.067.135.549	9.796.439.340
На 31 декември 2011	24.494.595	2.126.812.866	6.164.202.744	588.757.371	8.904.267.576
Во денари					
Набавна вредност					
На 1 јануари 2012	24.494.595	4.186.465.336	36.054.219.687	588.757.371	40.853.936.989
Зголемувања	702.407	2.096.732.241	1.479.355.898	1.140.250.424	4.717.040.970
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 7)	-	222.844.344	479.642.661	(795.103.606)	(92.616.601)
Намалувања	(21.455)	(7.554.074)	(2.691.305.381)	(40.073.444)	(2.738.954.354)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(11.523.707)	(1.475.464.526)	-	(1.486.988.233)
На 31 декември 2012	25.175.547	6.486.964.140	33.846.448.339	893.830.745	41.252.418.771
Амортизација					
На 1 јануари 2012	-	2.059.652.470	29.890.016.943	-	31.949.669.413
Амортизација за годината	-	136.439.882	1.448.144.502	-	1.584.584.384
Намалувања	-	(5.435.008)	(2.628.574.352)	-	(2.634.009.360)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(10.259.220)	(1.436.532.377)	-	(1.446.791.597)
Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 7)	-	-	(29.802.726)	-	(29.802.726)
На 31 декември 2012	-	2.180.398.124	27.243.251.990	-	29.423.650.114
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2012	24.494.595	2.126.812.866	6.164.202.744	588.757.371	8.904.267.576
На 31 декември 2012	25.175.547	4.306.566.016	6.603.196.349	893.830.745	11.828.768.657

Во 2011 година Групацијата потпиша договор да размени четири нејзини административни згради и паричен надомест во замена за нова зграда во 2012 година. Друштвото ќе ја плати разликата помеѓу набавната цена на новата

Белешки кон консолидираната годишна сметка

зграда и продажната цена на постојните згради на шест еднакви годишни рати почнувајќи од моментот кога целата трансакција е завршена. Трансакцијата беше евидентирана според МСС 16 како трансакција на размена со комерцијална суштина бидејќи конфигурацијата (ризик, време и износ) на паричните текови на применото средство се разликува од конфигурацијата на паричните текови на пренесеното средство; износот на платените парични средства покажува дека објективните вредности на разменетите згради се различни и разменетите средства се користат во редовното работење и не се неактивни. Имајќи во предвид дека плаќањето на обврската е одложено над вообичаените кредитни услови, обврската беше дисконтирана до нејзината сегашна вредност (види белешка 12). Сепак, бидејќи може да се смета дека објективната вредност на новата зграда може поточно и попрецизно да се утврди отколку објективната вредност на старите згради, ефектот на дисконтирањето беше прикажано како влијание на објективната вредност на старите средства и беше признаено како добивка од продажба на материјални средства во Билансот на успех (види белешка 14), што произлегува од видливи пазарни податоци за објективната вредност на старите згради. Во 2012 година Групацијата ја заврши трансакцијата за купување и продажба на згради со размена што резултираше во признавање на стекнатата зграда во материјални средства по објективна вредност во износ од МКД 2.294.229.750. Продажната цена на четирите стари згради беше МКД 1.300.790.565 и вредноста на размена на овие згради не резултираше и нема да резултира во прилив на парични средства.

Во 2012 година, Групацијата капитализираше МКД 40.384.183 поврзани со добивање на целосна документација за базните станици во согласност со применливите закони во Република Македонија (види белешка 3.5).

Ревизијата на корисниот век и остаточната вредност на материјалните средства, направена во текот на 2012 година, влијаеше врз корисниот век и остаточната вредност на неколку типови на средства. Промената на корисниот век главно се однесува на возила, мобилни телефонски централи, како и опрема опфатена со проектот за PSTN миграција каде корисниот век на сите средства на кои влијаеше миграцијата беше скратен за да ја одрази планираната динамика на миграцијата. Промената на корисниот век на засегнатите средства беше направена поради технолошките промени и деловните планови на членките на Групацијата.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во денари	2012	2013	2014	2015	После 2015
Зголемување/(намалување) на амортизацијата	26.928.542	20.556.423	21.312.883	17.789.481	(62.643.139)
	<u>26.928.542</u>	<u>20.556.423</u>	<u>21.312.883</u>	<u>17.789.481</u>	<u>(62.643.139)</u>

9. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

Во денари	2012	2011
Побарувања од купувачи во земјата	3.971.431.117	4.613.424.285
Побарувања од купувачи од странство	93.014.498	125.374.151
Вредносно усогласување на побарувањата	<u>(1.719.381.275)</u>	<u>(2.104.449.669)</u>
	<u>2.345.064.340</u>	<u>2.634.348.767</u>

10. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

Во денари	2012	2011
Парични средства на денарски сметки	32.371.901	36.594.110
Девизна сметка	119.693.253	87.374.269
Парични средства во денарска благајна	90.677	41.489
Девизна благајна	<u>1.335</u>	<u>7.237</u>
	<u>152.157.166</u>	<u>124.017.105</u>

Белешки кон консолидираната годишна сметка

11. ОСНОВНА ГЛАВНИНА

Во денари

Видови на акции	Сопственост	1 јануари 2012		Зголемување		31 декември 2012	
			%	Зголемување	Намалување		%
Обични акции	Физички лица	190.390.900	1,99	-	(1.356.200)	189.034.700	1,97
	Правни лица	5.098.611.900	53,20	1.356.200	-	5.099.968.100	53,22
	Сопствени акции	958.387.800	10,00	-	-	958.387.800	10,00
	Влада на РМ	3.336.487.400	34,81	-	-	3.336.487.400	34,81
Приоритетни акции	Влада на РМ	9.733	0,00	-	-	9.733	0,00
	Вкупно	9.583.887.733	100,00	1.356.200	(1.356.200)	9.583.887.733	100,00

Видови на акции	Сопственост	1 јануари 2011		Зголемување		31 декември 2011	
			%	Зголемување	Намалување		%
Обични акции	Физички лица	201.161.100	2,10	-	(10.770.200)	190.390.900	1,99
	Правни лица	5.087.841.700	53,09	10.770.200	-	5.098.611.900	53,20
	Сопствени акции	958.387.800	10,00	-	-	958.387.800	10,00
	Влада на РМ	3.336.487.400	34,81	-	-	3.336.487.400	34,81
Приоритетни акции	Влада на РМ	9.733	0,00	-	-	9.733	0,00
	Вкупно	9.583.887.733	100,00	10.770.200	(10.770.200)	9.583.887.733	100,00

11.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза на хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акции, без данок, изнесува МКД 3.843.504.722. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, исплатите за еден консултантски договор беа депризнаени од Сопствени акции (види белешка 1.2).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.357.351, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

12. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

Во денари	2012	2011
Добавувачи во земјата	918.202.544	650.737.434
Добавувачи во странство	172.487.327	384.351.439
Добавувачи за нефактурирани стоки	286.323.158	288.523.060
	<u>1.377.013.029</u>	<u>1.323.611.933</u>

Во категоријата Добавувачи во земјата МКД 187.041.719 (2011: нема) претставува сегашна вредност на краткорочни обврски поврзани со трансакцијата за купување и продажба на згради со размена (види белешка 8 и 14). Долгорочниот дел на обврските од оваа трансакција се презентирани во долгорочни обврски кон добавувачи во Билансот на состојба во износ од МКД 648.844.623 (2011: нема). Овие обврски првично се признаваат по објективна вредност и последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна камата. Амортизирањето на дисконтот се признава како расходи за камати во Билансот на успех. Сегашната вредност на овие обврски е приближна на нивната објективна вредност бидејќи поврзаните парични текови се дисконтираат со каматна стапка од 6% годишно, којашто е видлива на пазарот за слични долгорочни обврски. Со оглед на тоа дека објективната вредност на новостекнатата зграда е поточно и попрецизно утврдена во споредба со објективната вредност на продадените згради ефектот на дисконтирањето влијае на објективната вредност на старите средства и е прикажано како дел од нето добивката во Останати приходи во Билансот на успех во износ од МКД 153.854.360.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

13. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА

Во денари	2012	2011
Приходи од продажба во земјата	11.846.662.533	13.255.673.563
Приходи од продажба во странство	1.773.478.798	1.878.984.114
	<u>13.620.141.331</u>	<u>15.134.657.677</u>

14. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ

Во денари	2012	2011
Нето добивки од продажба на основни средства	827.157.667	18.724.253
Ослободувања на резервирања	202.285.239	180.243.664
Отпис на обврски	47.709.724	945.465
Приходи од наплатени пенали	109.972.540	120.519.158
Наплатени отпишани побарувања	12.470.773	131.182.741
Отпис на дадени аванси	11.233.143	-
Останати приходи	29.290.665	79.797.402
	<u>1.240.119.751</u>	<u>531.412.683</u>

Во 2012 година Групацијата ја заврши трансакцијата за купување и продажба на зграда со размена која резултираше во добивка од продажбата на своите четири административни згради во износ од МКД 809.822.663. Новостекнатата зграда во износ од МКД 2.294.229.750 беше призната како материјално средство додека продадените административни згради беа депризнаени со сегашна вредност од МКД 644.822.262 во моментот на депризнавање, што резултираше во нето добивка од МКД 809.822.663 признаена во Останати приходи во Билансот на успех (види белешка 8 и 12).

15. УСЛУГИ СО КАРАКТЕР НА МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ И ОСТАНАТИ ТРОШОЦИ И РАСХОДИ

Во денари	2012	2011
Плаќања кон оператори	1.548.378.225	1.564.002.546
Маркетинг и донации	727.699.071	699.739.292
Услуги	445.524.066	514.328.144
Одржување	403.996.711	320.771.768
Такси, давачки и локални даноци	358.124.942	249.607.583
Загуба од расход на нетековни средства	340.963.478	40.886.738
Подизведувачи	272.856.877	303.503.442
Закупнини	134.240.563	131.477.611
Трошоци за тантиеми за програмски содржини за IPTV	114.360.083	103.640.154
Консултантски услуги	106.165.553	69.890.543
Исправка на вредноста побарувањата	49.225.765	176.125.188
Банкарски услуги и платен промет	29.238.962	41.299.160
Осигурување	16.963.795	19.825.257
Останато	56.355.094	48.932.166
	<u>4.604.093.185</u>	<u>4.284.029.592</u>

16. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзаните страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Групацџијата се следните:

Во денари	2012		2011	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Magyar Telekom Group				
Magyar Telekom Plc	5.766.693	46.455.926	23.278.379	51.763.560
Telemakedonija AD	180.707	-	248.880	-
IQSYS Magyar Telekom	-	2.770.380	-	7.481.317
T-Systems Magyarország Zrt.	-	922.500	-	-
Novatel	2.288.598	-	3.437.900	-
Crnogorski Telekom	543.370	2.360.562	588.657	2.658.149
Deutsche Telekom Group				
Deutsche Telekom AG	1.447.653.204	249.749.873	1.475.953.526	274.133.394
Hrvatski Telekom	2.833.516	39.226.975	5.819.941	11.779.015
T-Systems	11.137.951	14.037.909	9.856.024	4.517.349
OTE Globe	22.508.260	30.435.084	19.711.333	32.173.329
Romtelekom	-	913.360	-	1.814.287
Detecon	-	8.845.101	-	5.359.112
Slovak Telekom	239.983	352.390	216.878	392.947
Polska Telefonia Cyfrowa	342.110	486.197	325.940	570.003
T-Mobile Czech Republic	369.003	745.729	447.972	1.214.894
T-Mobile Austria	3.785.968	5.857.392	4.871.503	6.101.689
Everything Everywhere Ltd	172.816	1.386.852	1.227.317	1.515.047
T-Mobile USA	3.596	1.232.666	444.342	1.684.868
T-Mobile Netherlands	1.241.430	1.160.921	1.281.622	1.359.709
T-Mobile International UK	-	615.532	-	802.928
Cosmo Bulgaria Mobile EAD	864.573	5.428.380	714.239	5.823.583
AMC Sh.a. Albanian Mobile Communications	954.038	5.684.690	735.351	5.426.769
Cosmote Romania Mobile Telecommunications	49.821	366.923	21.407	454.991
Cosmote S.A	3.125.939	11.652.789	3.055.535	14.874.055
Друштво контролирано од клучното раководство на Подружницата				
Мобико ДООЕЛ	343.299	160.918	-	-

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Групацјата се следните:

Во денари	2012		2011	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Magyar Telekom Group				
Magyar Telekom Plc	8.526.006	7.084.175	5.566.613	38.548.934
Crnogorski Telekom	6.395.475	-	-	1.300.579
Telemakedonija AD	5.618	-	23.333	-
T-Systems Magyarorszá g Zrt.	-	1.845.000	-	1.845.149
Novatel	389.257	378.225	565.477	488.965
Deutsche Telekom Group				
Deutsche Telekom AG	247.056.802	172.147.796	244.417.102	102.469.152
T-Systems	5.094.195	9.636.407	2.545.916	8.666.517
OTE Globe	8.842.417	8.799.912	7.608.066	11.180.871
Romtelekom	-	6.053.915	-	1.814.398
Detecon	-	8.844.475	-	535.243
Slovak Telekom	457.460	4.400.320	303.973	7.871.779
Hrvatski Telekom	13.204.901	32.655	-	2.828.791
Polska Telefonía Cyfrowa	8.956	-	-	445.894
T-Mobile Czech Republic	297.730	-	-	149.470
T-Mobile Austria	15.623.103	-	5.166.213	-
Everything Everywhere Ltd	-	4.109.689	-	3.823.392
T-Mobile USA	2.217.183	-	-	256.521
T-Mobile Netherlands	-	6.879.924	-	7.567.612
T-Mobile International UK	-	137.558	-	184.964
Cosmo Bulgaria Mobile EAD	56.874.627	-	25.689.674	-
AMC Sh.a. Albanian Mobile Communications	15.640.628	-	8.094.885	-
Cosmote Romania Mobile Telecommunications	375.792	-	830.317	-
Cosmote S.A	78.937.006	-	45.988.735	-
Друштво контролирано од клучното раководство на Подружницата				
Мобико ДООЕЛ	105.092	52.156	-	-

17. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на билансот на состојба кои ќе влијаат на билансот на успех или билансот на состојба за 2012 година.

Даниел Сас
Главен извршен директор

Славко Пројкоски
Главен директор за финансии